

Szerhij Zsadan
A diákokthon

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Сергій Жадан: Інтернат. Meridian Czernowitz, Чернівці,
2017

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

The original Ukrainian edition was first published:

Meridian Czernowitz, Chernivtsi in 2017

© Serhij Zhadan 2017

© Suhrkamp Verlag Berlin 2018

All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin.

Hungarian translation © Körner Gábor, 2023

- Menj érte, hozd el! – kiabál az öreg.
- Az ő fia – kiabál vissza Pása –, hozza el ő!
- Az unokaöcséd – emlékezteti az öreg.
- Hát aztán?
- Az unokám.

Közben végig megy a tévé. Éjszakára sem kapcsolja ki. Olyan náluk, mint az örökmécs: nem annyira az élők öröme, mint inkább a holtak emlékére ég. Az időjárás-jelentést nézi az öreg, mintha azt várná, hogy megemlítik a nevét. Amikor vége, egy ideig ül, mint ha nem hinné el, amit hallott. Pása nem néz tévét, főleg az elmúlt egy évben, amióta kifejezetten ijesztőek a hírek. Ül a szobájában, a tankönyvekkel teli asztalnál, nem bírja tovább, feláll, kimegy. Ezt hallva az öreg megfordul, a kanapé rugói úgy ropognak, mint száraz ágak a tábortűzben. A ház bútorai régiek, de még húzzák egy darabig – jelenlegi gazdáikat biztosan túléljük. A nővére javasolta, hogy legalább a székeket húzassák át, de Pása csak legyintett. Minek, mondta, ez olyan, mint hetvenévesen felvarratni a ráncaid – fel lehet, persze, de egyszerűbb bevenni egy fájdalomcsillapítót. A nővére az utóbbi időben alig került elő, úgyhogy az áthúzás nem merült fel többé.

Pása szerette ezt a házat, egész életében itt lakott, úgy tervezte, hogy ezután is itt fog. Német hadifoglyok építették közvetlenül a háború után. Egész tágas

ikerház volt. A második utca a vasútállomástól, sűrűn lakott családi házas övezet, főleg vasúti munkások laktak erre. Egész településük az állomás köré épült: az állomás munkát adott, reményt, olyan volt, mint egy gőzmozdonyfüsttől fekete szív, amely a környező vízmosások és erdősávok vérét pumpálja. Még most is, hogy üresen állt a depó, mint egy medence, amelyből leeresztették a vizet, és legfeljebb fecskék és hajléktalanok laktak a műhelyekben, a vasút jelentette az életet. Csak most nem volt munka. Valamiért pont a munkástelepüléseken szokott először eltűnni a munka. A műhelyek bezártak, mindenki ment a maga dolgára, szűk udvarokba bújtak, ahol kiszáradt kutak ásíttak a perzselő nyárban, és pincék, amelyek készletei már karácsony előtt kifogytak.

Bár Pásának speciel nincs oka panaszra, mégiscsak valamiféle költségvetési dolgozó. Igen, gondolja Pássa, amikor kilép az utcára és becsukja maga mögött a kórházi takarókkal kipárnázott ajtót, valamiféle költségvetés, valamiféle dolgozó. A hó az udvaron rózsaszín és kék, tükröződik benne a lemenő nap és az esti égbolt, mély pórusoktól sötétlik. Szúrós tapintású, márciusi víz illatát árasztja, betakarja a ragacsos, fekete földet, így nem is kell előrejelzés: sokáig fog tartani a tél, lesz idő belerázódni, belefáradni és megszokni. S ha már megszokták, kezdődik valami más. Egyelőre olyan a világ, mint egy hólabda a meleg tenyérben: olvad, csöpög belőle a víz, de egyre hidegebb az ember keze, meleg mozdulatai lassulnak, egyre inkább megdermeszti a fagy. A víz, ha olvad is, továbbra is kegyetlenül hideg, a nap a víz bonyolult tükkörrendszerébe merül, senkinek sincs ideje felmelegedni tőle: délután, az állomás fölött úszó, nedves dudálás után

rögtön jön a sötétedés, majd egy pillanat alatt szertefoszlik az olvadás, a meleg csalóka érzése.

Pása megkerüli az épületet, gázol a fák közt, a felázott ösvényen. Egész életében egy vasúti munkással osztottak a házon. A fele az övé volt, a fele Pása szerető családjáé: apjáé, anyjáé, Pásáé, a nővéréé. Olyan tizenöt éve, amikor még együtt laktak, a vasúti munkás felgyújtotta a maga felét. Sikerült eloltaniuk. Újjáépíteni azonban már nem akarta a munkás – kiment az állomásra, felszállt egy keletre tartó vonatra, és örökre eltűnt az életükből. A ház leégett felét egyszerűen elbontották, lemeszelték a falat, és éltek tovább. Kívülről olyan volt a ház, mint egy fél vekni a bolt polcán. Az öreg mindig így vette – egy felet, hogy ne fizessen feleslegesen. És ne maradjon felesleg. Megtanította az állomáson töltött élet.

Hólepte, fekete fák, hegyes ágak a vörös égbolttal a háttérben – a kerítésen túl kezdődik az utca, a szomszédok fehér házai, imitt-amott villanyégők sárga narancsai, gyümölcsösök, kerítések, kémények, melyekből füst száll, mintha fáradt emberek állnának és beszélgetnének a hidegben, és engednék ki a tüdejükből a meleg januári levegőt. Az utcák néptelenek, sehol senki, csak az állomáson koccannak néha egymáshoz a vagonok, fém a fémhez, mintha fémbútorokat tologatna valaki. Ezenkívül délről, a város felől reggeltől kezdve egész nap heves robbanások – hol intenzívebben, hol ritkábban. A visszhang magasan száll a levegőben, télen rosszabb az akusztika, nem igazán lehet érzékelni, honnan jön a lövedék, hová zuhan. Friss levegő, nedves fák illata, feszült csend.

Csak olyankor szokott ilyen csend lenni, amikor mindenki elhallgat és fülel. Pása százig számol, és el-

indul visszafelé. Tíz. Előző este hat volt. Egy időben. Vajon mit fognak mondani a híradóban?

A konyhában találja az öreget. Lehajolva áll az asztal mellett, pakolja össze a régi sporttáskáját.

– Messzire mész? – kérdezi Pása.

Persze minek kérdezi, világos, hogy a kölyökért indul. Tüntetőleg bedob a táskába pár újságot (hogyan lehet már elolvasott újságokat újraolvasni? ez olyan, mint megfejtett keresztretjvényeket böngészni), a szemüvegét (Pása mindig veszszedik vele a szemüveg miatt – torzítja a képét a vastag lencse, vegyél inkább napszemüveget, tanácsolja az öregnek, úgysem lát-szik semmi), a nyugdíjas-igazolványát (ha minden jól megy, ingyen utazik), a tengeri köre emlékeztető, kopott mobilját, egy kimosott zsebkendőt. Az öreg maga mossa és vasalja a zsebkendőit, nem hagyja a lányára, nem akarja. Havonta egyszer odaáll a vasalódeszka elé, és buzgón húzogatja a vasalót a kifakult zsebkendőkön, mintha megrongálódott bankjegyeket szárítana. Pása folyton hoz neki papír zsebkendőt, de az öreg továbbra is textilt használ, régi szokás, még abból az időből, amikor az állomás irodáján dolgozott, és egyszerűen még nem létezett a természetben papír zsebkendő. Igaz, nem papír sem. A mobilt alig tudja használni az öreg, de folyton magánál hordja – törött tok, kopott zöld gomb. Pása tölti fel az egyenlegét, ő nem is tudja, hogyan kell. Most gondosan összekészít mindent, matat a táskában, sértetlen hallgat; egyre nehezebb vele, semmiről sem lehet beszélni, szíre-szóra megsértődik, mint egy gyerek. Pása a tűzhelyhez lép, egyenesen a teáskannából iszik. Nyáron kiszáradtak a kutak, jobb nem inni a csapból jövő vizet: ki tudja,

mi úszkál a csövekben. Ezért forralják a vizet, kerülük a tározókat. Az öreg nem szól, a zsebében kotorászik.

– Jól van – mondja Pása –, elmegyek, elhozom.

De az öreg nem adja fel olyan könnyen. Kivesz egy újságot, kinyitja, becsukja, négyrét hajtja, visszadugja a táskába. Száraz, sárga ujjai idegesen gyűrögetik az újságpapírt, nem is néz Pására, az asztal fölé görnyed, bizonyítani akar valamit, harcban áll az egész világgal.

– Hallod? – mondja Pása. – Megyek, elhozom.

– Nem kell – feleli az öreg.

– Mondom, elhozom – ismétli kissé idegesen Pása.

Az öreg tüntetőleg kiveszi az újságot, és kimegy. Felrántja a nappali ajtaját – a tévé lágy fényének sávja a sötét folyosóra vetül. Majd hirtelen becsukja maga mögött, mintha bezárkózna egy üres jégszekrénybe.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., 2023-ban
Felelős vezető György Géza vezérigazgató

Kontrollszerkesztő Mihályi Zsuzsa
Felelős szerkesztő Schmal Alexandra
Korrektor Tomka Eszter
A borítót Visnyai Zoltán,
a kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám EU0003
Plantin betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4339-4